

የዜግነት መጽሔት

ይህ የዜግነት መጽሔት በአሜሪካን አገር ዳላስ ቴክሳስ ከተማ ውስጥ ለሚገኙ ኢትዮጵያውያን አገልግሎት እንዲውል በየጊዜው እየታተመ የሚወጣ ልዩ መጽሔት ነው። አላማውም ከኢትዮጵያ የቀድሞ ታሪኮች ውስጥ የተመረጡትን በአጭር በአጭሩ በማቅረብ ወጣቱ ትውልድ የአገሩንና የሕዝቡን ታሪክ አመጣጥና ሄደት እንዲያገናዝብ ለመርዳትና፤ የሚያውቁት ደግሞ ለማስታወሱ ለማድረግ ያላል ነው።

ከአዘጋጅ ክፍሉ

ማውጫ

ተራ ቁጥር	ዝርዝር ሁኔታ	ገጽ
1/ማውጫ.....		1
2/ በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ የኢትዮጵያ ሴቶች ሚና.....		2
3/ የአፄ ቴዎድሮስ አነሳስና ፍፃሜ.....		6-10
4/ The last day of Emperor Tewodros		10-16
5/ የማታ እንጀራ.....		16
6/ ከድሮ ደብዳቤዎች.....		17
7/ ግጥም (አሉባልታ).....		18
8/ ግጥም (አንድ ሁኑ).....		18
9/ አባባል.....		18
10/ ደጃዝማች በቀለ ወያ.....		19
11/ ለፈገግታ ያህል.....		19
12/ ጄኔራል ባራቴሪ ቅቤት.....		19
13/ ኮሎኔል አብዱሳ አጋ ታሪክ.....		19-21
14/ በሰላም ወጥቶ በሰላም ለመመለስ (የአሽከርካሪና የተሽከርካሪ ደንብ)		21-15
16/ ቶርኔዶ (ነውጠኛ ነፋስ).....		26

የኢትዮጵያ ታሪክና የኢትዮጵያ ሴቶች ሚና

ተቀድቶ በማያልቀው የኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ የኢትዮጵያ ሴቶች ታሪካዊ ጀግንነት ምን ያህል ከፍተኛ ሥፍራ ይዞ እንደሚገኝ ሲጠቀስ የእቴጌ ጣይቱን ሥራ ደግሞ እጅግ ጎላ የለ እንደሆነ መረዳት ይጥቅማልና ነው። እቴጌይቱ በ19ኛው ምዕተ ዓመት በዓለም ዙርያ የታወቁት

የውጫሌ ውል ከሁሉም በፊት በማጋለጣቸውና በመቃወማቸው፤

ቀጥሎም ጦርነት ቢደርግ ጣሊያንን ማሸነፍ እንደሚቻል

በመጨረሻም በአድዋ ጦርነት ውስጥ የራሳቸው 10 ሺ ሠራዊት

ይዘው በመዝመት የኢትዮጵያ ጦር ድል እንዲያደርግ በተጫወጡት ወሳኝ ሚና ነው።

እስካሁን በተገኘው መረጃ መሰረት የሰው ልጆች ሁሉ ምንጭ የሆነችው እንዲሁም

የኢትዮጵያ ታሪክ ሀ..ብሎም የሚጀመረው በሴቷ እናታችን በድንቅነሽ (ሉሲ) ሲሆን

እንደነ ንግሥት ሳባ እንደነ ግሥት ጌርሳሞት፣ እንደነ ዮዲት ጉዲት፤ እንደነ ንግሥተ

ነገሥታት ዘውዲቱ ወ.ዘ.ተ. በጠቅላላው በኢትዮጵያ ውስጥ 12

የሚደርሱ እጅግ ገናና የሴት ነገሥታቶች እንደነበሩ ታሪክ

ይዘክራል። በዚህ ሂደት ውስጥ ኢትዮጵያ ሴቶች ከወንዶች

እኩል ሥልጣን ለመያዝ ሠራዊት አቋቁመው አገር በማቋረጥ

የጦር መሪ ሆነው ይዋጉ እንደነበረም እንረዳለ። ስለሆነም በቀድሞ

ሥርአት የሴቶችን ተከባሪነት ብቻ ሳይሆን አገራችን በሴቶች ጠንካራነትና ብልሕነት

ተጠቃሚ መሆንን ለዓለም ካበረከተችው የቀደመና የደመቀ ታሪክ አንዱም ነው። ይህ

ማለት ግን በኢትዮጵያ ውስጥ በባህልና በሃይማኖት ሳቢያ በሴቶች ላይ ተጽኖ አልነበርም

ማለት አይደለም።

ለዚህ ምሳሌ እንዲሆን በመጽሃፍ ቅዱስ ውስጥ አያሌ ጊዚያት ስሟ የተጠቀሰው ንግስት

ሳባ ከንጉስ ሰለሞን ጋር ግንኙነት በማድረግ እሷ ከአገሯ ኢትዮጵያ ምንም ነገር ሳትሰጥ

ከአውሮጳ ይዛ ያመጣቻቸው የአገር ጥቅሞችን በንግሥት ዮዲት ጉዲትና

በንጉስ አንበሳ ውድም **** በንግሥት ሰብለ ወንጌልና በግራኝ

መሐመድ**** በአፄ ቴዎድሮስና በአማታቸው እቴጌ መነን ***

እንዲሁም በአፄ ቴዎድሮስና በወሎዋ መስፍንት ወ/ሮ ወርቂቱ መካከል

የተደረጉ ጦርነቶች ማስታወስ ይበቃል።

የአፄ ቴዎድሮስ ታሪካዊ አጀማመርና ፍፃሜ

****** ካሣ በ1811 ዓ.ም ጎንደር ውስጥ ከናታቸው የንፍራ ባላባት ልጅ ከሆኑት ወይዘሮ አትጠገብና ከአባታቸው ከደጃዝማች ወልደጊዮርጊስ ልጅ ከሆኑት ከጌታው ሃይሉ ተወልደው አንድ አመት ሳይሞላቸው አባታቸው በመሞታቸው ከአባታቸው ወንድም ከደጃዝማች ክንፉ ሓይሉ ጋር በመሆን የወቅቱ ሥርአት የሚፈቅደውን ትምሕርት እየተከታተሉ አደጉ።

******* በዚህ ወቅት የኢትዮጵያ ቱርክ ፓሻ የነበረው መሐመድ አሊ በ1805-49 የቀይ ባሕርና የአባይ ተፋሰስ ለመቆጣጠር በነበረው ከፍተኛ ምኞት ሳቢያ ግብጽን ሱዳንን ተቆጣጥሮ ምጽዋና ከሰላ ላይ ጦር ያሰፈረበት ጊዜ ነበር።

****** ካሳ ገና በወጣትነታቸው በኢትዮጵያ ውስጥ 72 ዓመታት የፈጀውን ማዕከላዊ መንግሥት ያዳከመ፤ የፖለቲካ የኤኮኖሚ፤ የማሕበራዊ ኑሮ፤ ምስቅልቅልና የውጭ ወራሪዮችን ጣልቃ ገብነት አይናቸውን የሳበውን የመሳፍንት አገዛዝ እጅግ አጠነው ስለነበረ ሸፍተው ሃይላቸውን ደረጃ በደርጃ ካሟሉ በኋላ በአጭር ጊዜ የአገር ውስጥና የውጭ ሁሉም ጠላቶቻቸው ተራ በተራ ድል አድርገው የካቲት 5 ቀን 1845 ዓ.ም ዳግማዊ አፄ ቴዎድሮስ ተብለው ዘውድ ጫኑ።

አፄ ቴዎድሮስ እጅግ ጀግናና፤ የጦር ሜዳ ዕቅድ አዋቂ ብልሕ የጦር በሪ ነበሩ፤ ያመጹባቸውን መሳፍንት ሁኔታ ለመስለል ብቻቸው ቢበዛ አንድ ሰው አስከትለው የሸፈቱትን መሳፍንት ግቢ ሳይቀር ሰልለው በሰላም ወደቤተ መንግስታቸው መመለስ የሚችሉ ጎበዝ ወታደርም ነበሩ። ርሕሩህና ሰውን የሚወዱና ለድሃ ገንዘብ መስጠት የሚያዘወትሩ ንጉሠነገሥት ነበሩ፤ ድካም የማይፈታቸው ታታሪና ጠንካራ ሰው ነበሩ፤ ሥራ እጅግ ከመውደዳቸው የተነሳ የኢትዮጵያና የእንግሊዝ ጦር በ4 ማይል ርቀት ተፋጠው በነበረበት ወቅት እንኳን በመርከብ ሥራ ተጠምደው እንደዋሉ ታርክ ይገልጻል። ፈረስ እየሄደ እርካብ ሳይረግጡ ዘለው ኮርቻ ላይ መውጣትና መውረድ የሚወዱ ጎበዝ ነበሩ።

የሚያሳዝን ነገር ሲገጥማቸው በቀላሉ ያለቅሱ ነበር። ጨካኝ ጎንም ስለነበራቸው አንዳንዴ አስቃቂ ቅጣትም ይፈጽሙ ነበር። ወዳጆቻቸው በሞት ተለይተው ብቻቸውን ሲቀሩ አካሄዳቸው ሲደናቅፍ ራዕያቸው ሲገታ ተሳፋቸው ሲሟጥጥ ወደ ጭካኔ እንዳመሩ ብዙ የሀፍት ገልጸውታል። ከዚህ በተርፈ አፄው 15 አመት ኢትዮጵያን አስተዳድረው ብዙ ነገሮች

ለአገራችን ኢትዮጵያ አበርክተዋል።

አፄ ቴዎድሮስ እጅግ እልህ አስጨራሽ በሆነው የሥራ ዘመናቸው ለአገራችን አያሌ ቋሚ ነገሮችን መስራት የቻሉና ተወዳዳሪ ያልተገኘላቸው ያለወቅቱ ተፈጥረው የአገር ውስጥና የውጪ ወራሪያን እየተጋፈጡ በአጭር ጊዜ ውስጥ ብዙ ታሪክ ሰርተው ያለፉ ጀግና መሪ ናቸው። ፈረንጆች “The right king at wrong time” ብለዋቸዋል።

የአጼ ቴዎድሮስ ጎላ ጎላ ያሉ ሥራዎች

- 1.. ዘመነ መሳፍንትን አጥፍተው የኢትዮጵያ ዳግማዊ ልደት በመባል የሚታወቀውን ኢትዮጵያን መልሰው አንድ በማድረግ ማዕከላዊ መንግስት መሰረቱ። አንድ አደረጉ ስንል ግን መርሳት የሌለብን የ72 ዓመቱ ምስቅልቅል ከፈጠረው ከዘመነ መሳፍንት በኋላ አገሪቷ ወደነበረችበት አንድነት መለሱ ማለታችን ነው። ኢትዮጵያ ከጥንት ጀምሮ አንድ አገር ነበረችና። አንዳንድ ፖለቲከኞች የኢትዮጵያ ታሪክ የ100 ዓመት ታሪክ ነው የሚሉት ይኸንን በመመርኮዝ ስለሆነ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል።
- 2..አፄው እንደ ፈጣሪ ይመለከቱ የነበሩትን ነጮች በተግባራቸው የተነሳ አዋርደው ነገር ግን ሰብአዊ ክብራቸውን ጠብቀው በአንድ ጊዜ 67 የሚደርሱ ነጮችን አስረው ለፍርድ ካቀርቡ በኋላ የቀጡትን ቀጥተው የቀሩትን በምሕረት ለቀዋል።
- 3..እስላም በእስላምነቱ ክርስቲያንም በክርስቲያንነቱ ይጽና ማንም በሃይማኖት ጣልቃ አይግባ የሚል አዋጅ አውጥተው በስራ አውለዋል። 4..የመንግሥት ሰራተኞችና ወታደሮች በደመወዝ እንዲሰሩ አድርገዋል። 5..የባርያ ንግድ እዲቆም አውጀዋል። 6.. በአንድ ጥንድ በሬ የሚያረስ ገበሬ በአንድ አጋሰስ የሚጠቀም ነጋዴ ለመተዳደሪያው ብቻ የሚሆን ገቢ በመሆኑ ግብር እንዳይከፍል የሚል ሕግ አውጥተው በስራ ላይ አውለዋል። በዚህ መሰረት ግብር የሚከፍለው ለኑሮ ከሚያስፈለገው በላይ የሚያተርፍ ነጋዴ ብቻ ነበር። 7.. የወታደር ሹመት እርከን አወጡ። 8.. ክብደቱ 60ሺ የሆነ ሲቫስቶፖል የተሰነና 14 ሌሎች ትልልቅና ትንንሽ መድፎችና 14 መንኮራኩር (ጋሪዮች) አሰሩ። 9..በራሳቸው መሃንዲስነትና የጉልበት ስራ ተሳታፊነት ከጋፋት እስከ መቅደላ ድረስ በደንብ የተቀየሰ መንገድ አሰርተዋል። 10..እያንዳንዳቸው መቶ ሰዎችን ሊጭኑ የሚችሉና 8 ጫማ ርዝመት 8 ጫማ ስፋት ያላቸው ሁለት በሞተር የሚንቀሳቀሱ ጀልባዎች በራሳቸው

ጭምር ተሳትፎ ተሰርተው ለዕይታ አብቅተዋል። በዚህ መሰረት በአለፍነው 1ሺ ዓመት ህዳሴ (ሚሊኒየም) ውስጥ በኢትዮጵያ የላቀ ሥልጣኔና ዘመናዊ ሁኔታዎች እንዲመቻቹ ግንባር ቀደምት እርምጃ የወሰዱት አጼ ቴዎድሮስ ናቸው ለማለት ያስደፍራል።

ከዚህ ሂደት በኋላ ጥቅማቸው በተነካ መሳፍንትና መኳንንት አድማ እንዲሁም በውጭ መንገስታት አሳዳሚነትና በጥቅም መከፋፈል የአጼ ቴዎድሮስ ሃይል እየታዳከመ ሄደ የሰራዊታቸውም ብዛት ከአንድ መቶ ሺህ በላይ የነበረው በ1859 ዓ.ም ወደ 15 ሺ በመውረዱ እንግሊዞች ሜርዌዘር የተባለ ሰላያቸው አጥንቶ ባቀረበው መሰረት ቴዎድሮስ ጦራቸውና ሹማምንቶቻቸው የከዷቸው ስለሆነ ጦርነቱን ማሸነፍ እንችላለን የሚል ድምዳሜ ላይ በመድረሳቸው በጄኔራል ናፒር የሚመራን ህንድ አገር ይገኝ የነበረውን ጦራቸው ጭነው አጼ ቴዎድሮስን እንዲወጋ ወደ አገራችን ለወረራ አንቀሳቀሱ።

የእንግሊዝ መንግስት ወረራውን ለማሳካት ሃይሉን ወደቀይ ባሕር በማስጠጋት በኢትዮጵያ መገበያያ የነበረውን 500 ሺህ የማሪያ ተሬዛ ጠገራ ብር በጀት መደበ። የባህሩን ጨው ውሃ ለመጠጥ እንዲውል ማጣሪያ ኮንዴንሰር እንዲተክል አደረገ። መገኛና ቴሌግራፍ ዘርጋ። የጦር መሳሪያዎችን ወደመሃል አገር ለማጓጓዣ በጠቅላላው 27 ሺህ 647 የጭነት እንሣት ማለትም ዝሆኖች፣ ግመሎች፣ በቅሎዎችና አህዮች ተዘጋጁ። 32 ሺህ 62 ሠራዊት የጫኑ 669 መርከቦች ተንቃሳቀሱ።

በስልጣን ጥም የሰከሩትን የጎጃሙ ራስ ደስታ አባ ቀማው፣ የወሎዋ መስፍንት ወ/ሮ ወርቂት፣ የላስታው ዋግ ስዩም ጎበዜ፣ እና የትግሬው ደጃዝማች በዝብዝ ካሣ (በኋላ አፄ ዮሐንስ) አድመው ከእንግሊዝ መንግሥት ጋር በማበራቸው የቴዎድሮስ ኃይል ተዳከመ።

የትግሬው ደጃዝማች ካሳና የጎጃሙ ደጃዝማች ዋግ ሹም ጎበዜ ከምጽዋ እስከ መቅደላ ያለውን መንገድ ከፍተው የእንግሊዝን ጦር መንገድ መሩ። የወሎዋ መስፍንት ልጅ ኢማም አህመድ የቴዎድሮስን ጦር መውጫ በመዝጋት የእንግሊዝ ጦር እንዲያሸንፍ ትልቅ ዕርዳታ አበረከተ። እነዚህ መሳፍንቶች ለንግሊዝ ጦር ላበረከቱትን ውለታ በመጨረሻ ከእንግሊዝ መንግስት መሳሪያ ተበርክቶላቸዋል።

በዚሁ መሰረት የእንግሊዞች ወረራ ተሳክቶ በነገሱ በ15 በተወለዱ በ50ኛው ዓመታቸው ሚያዝያ 6 ቀን 1808.ዓ.ም የአገራቸው ታሪክና የሕዝባቸው ክብር አሳልፌ ለጠላት አልሰጥም በማለት መቅደላ አምባ ላይ ራሳቸውን ሰዉ።

ከቴዎድሮስ ታሪካዊ ንግግሮች ውስጥ ጥቂቶቹን፤

ሀ/..የአውሮፓ መንግሥታት ግዛቶችን ለመያዝ ሲሉ የሚጠቀሙበት መሰሪ ተንኮል ሲጠቅሱ....”መጀመሪያ ሚሲዮናውያንን ይልካሉ። ሚሲዮናውያንን የሚረዱ ናቸው ብለው ቆንሲላዎችን ይልካሉ።ቆንሲላዎችን የሚጠብቁ ናቸው ብለው ወታደሮችን ይልካሉ። እኔ እንደ ሕንዱ ራጃሕ የሚቀለድብኝ አይደለሁም”

ለ/...“ለአገሬ የሚያስፈልጋት ወርቅ ማንጠር ብረት ማቅለጥ የሚችል ባለሙያ እንጂ ወንጌል የሚሰብክ አይደለም። ሃይማኖት ለመስበክ ከሆነማ በአገሬ ውስጥ በርካታ ሊቃውንቶች አሉ”.....

ሐ/..“እናንተ ፈረንጆች የአገሬን አፈር እንዳትነግዱበት ተጠንቀቁ፤ እንግሊዞችና ፈረንሳዮች የመሬታችንን አፈር ትቆፍራላችሁ። ጤናማውን አየራችንን ያለፈቃዳችን ትጠቀሙበታላችሁ። አንዱ ዕፀዎታችንን ሲቀነጣጥብ ሌላው ድንጋያችንን ይሰበስባል ያን የምትፈልጉትንም ነገር እንድታገኙ አልፈቅድም”

መ/...በማንኛውም ትውልድ በወረደ ልማድና በተበታተነ ሥርዓት ታፍኖ በክፉ ሥሪት ተዋርዶ ሽህ ዘመን ተንቆ ከመኖር ለከፍተኛ አንድነትና፤ ለመልካም ሥራ በታማኝነት ለሐገሩ ክብር ሲል የሞተ ጀግና ወታደር በክብር ይበልጠዋል። (አፄ ቴዎድሮስ በታደለ ብጡል ገጽ 38)

ሠ/... “የመሳፍንት ጭፍራዎች እና አጃቢዎቻቸው የውጪውን አገር የጦር ሓይል ይዘው ቢመጡብህ አትፍራቸው፡ ለክብርህ ብትሞት በሕይወት አለህ”

ረ/...”አንድነት ከሌለ ሕዝብ የለም አገር የባዕድ ይሆናል። ሕዝብ በአንድነት ከቆመ ግን ሐገር አለ። ሐገር የሕዝብ አንድነት አይሠራም፤ ሐገርን የሚሠራው የሕዝብ አንድነት እንጂ”

ሰ/.. ለአገር መሞት በታሪክ የሚኖርና ከትውልድ ወደ ትውልድ የሚተላለፍ ሕይወት ነው። ለአገሩ የሞተ በሕይወት እንዳለን ቁጠራት እንጂ ሳይሞቱ ከሞቱት ጋር ያለ እንዳይመስላችሁ” ምንጭ አፄ ቴዎድሮስ በታደለ ብጡል ገጽ 39።

ሸ/.. “የእንግሊዝ ጦር ደብዳቤ ልኮ በጦርነቱ አሸንፈናል የክብር አያያዝ እናደርግልሃለን እጅህን ስጥ የሚለኝ በእስረኛነት እንዴት እንደሚይዘኝ ማለቱን ነው? እጄን ለጠላት ሰጥቼ የማንም መጫወቻና መዘባበቻ አልሆንም፤ የተማረከው የኢትዮጵያ ንጉሠነገሥት በመባል አይፈዝብኝም፡ እኔ ቴዎድሮስ ነኝ እስረኛ የምሆነው?” በሰው እጅ ከመውደቅ

በእግዚአብሔር እጅ መውደውቅ ይሻላል (አፄ ቴዎድሮስ በታደሰ ብጡል ገጽ 43)
ቀ/..አፄ ቴዎድሮስ መቅደላ ላይ በመጨረሻዋ ሠዓት ለባለቤታቸው ለቴጌ ጥሩወርቅ
የተናገሩት።

“እንተባበር፤ አንድ እንሁን ብላቸው የተፈጥሮ ደንቆሮዎች በአንድ አገር ሁሉም መሪ
ሆኖ ሥልጣኑ መንግስት ይጨብጥ ይመስል እኔንም የጎዱ እየመሰላች አገራቸውን በደሉ።
አሁን የባዕድ ጦር መጥቶ እኔ መይሳውን እጅህን ስጥ አለኝ። አጋሬና አጋዢ ገብርዬ
ለአገሩ ሲል ተሰዋ። አለሜም ሞተ። ስለዚህ ለአገሬና ለራሴ ክብር ስል እሰዋለሁ።ልጄ
አለማየሁ ደጉ የኢትዮጵያ ሕዝብ ያሳድገዋል። መሳፍንቶችም ይገሉት ይሆናል። በተረፈ
የአንቺና የልጄ ጉዳይ ኢምንት ነው። እንደማንኛውም የኢትዮጵያ ሕዝብ ትኖራላችሁ
አሳቤና ጭንቀቴ ለአንዲት ኢትዮጵያ ነበር አልተሳካልኝም። አለማየሁ አድጎ ስለ እኔ
ሲጠይቅሽ አንዲት የተባበረች ኢትዮጵያ ባይኑ እንደዞረች ቀረ ብለሽ ንገረው” ብለው
ንግግራቸውን ከጨረሱ በኋላ ሚያዝያ 6 ቀን 1860 ዓ.ም.መቅደላ ላይ ከንግስት ቪክቶሪያ
ቀደም ብሎ ለስጦታ በተላከላቸው ባለ ሁለት አፈመዝ ሽጉጥ ራሳቸውን የሰጧ ሲሆን
ሚያዝያ 5 ቀንም ራሳቸውን ለመግደል ሞክረው በማቁሰል በጠባቂዎቻቸው ሃይል
መትረፋቸውና በመጨረሻ ግን አዘናግተው በተሳካ ሁኔታ መፈጸማቸው በታሪክ ተጽፎ
ይገኛል። አፄ ቴዎድሮስ በታደሰ ብጡል ገጽ 43።

የአፄ ቴዎድሮስ እልፈት በውጭ ዜጎች አገላለጽ ..

.ዶክተ ብላክ የእስራት ዘመን በአበሻ አገር በተሰኘው መጽሀፉ የንጉሠነገሥቱን ሁኔታ
እንዲህ በማለት ገልጾታል “መቅደላ በኛ ወታደሮች እንደተያዘ ወዲያውኑ ስለደረሰኩ
መጀመሪያ የተመለከትኩት የአፄ ቴዎድሮስን አስከሬን ነበር። አስከሬናቸው ፈገግ ብሎ
ይታይ ነበር። በሕይወት በነበሩበት ቅርብ ጊዜ እዚያው ስለነበርኩ የዚህ አይነት ደስታና
ፈገግታ አይታይባቸውም ነበር። በታሪክ ውስጥ ተወዳዳሪ የሌለውን ሕይወታቸው ማለፊያ
መጨረሻ ያደረጉበትን ውጊያና በመጨረሻም አሁን ራሳቸውን በራሳቸው መግደላቸውን
አስታውቀው በዚህ መደሰታቸውን ያሳያል” ብሏል።

ምንጭ አፄ ቴዎድሮስ በአቶ ታደሰ ብጡል፤ በአቶ ጳውሎስ ኖቾና በአቶ ተክለዓዲቅ
መኩሪያ።

የስለአጼ ቴዎድሮስ ባሕርያት

1/..ወዳጃቸው የነበረው ወርልድ ሜየር እንደጻፈው “አንድ ቀን ከንጉሥ ቴዎድሮስ ጋር በባላገር ዝንዘዋወር አንዲት ድሃ ሴት ራቁትዋን ስትሄድ አገኘናት። ይህንን ያዩት ቴዎድሮስ ከበቅሎአቸው ወረዱና የለበሱትን ልብስ ከላያቸው አንስተው ካለበሷት በኋላ ገንዘብ ሊሰጧት ፈልገው ኪሳቸው ቢዳብሱ ባለማግኘታቸው ወደኔ ዞር ብለው ብር ካለህ አበድረኝ አሉኝ። እኔም ያለኝን 5 ብር ሰጠኋቸውና ከኔ ወስደው ለድሃይቱ ሰጥተዋት ደስ ብሏት ሄደች። ማታ ሰፈር ንጉሱ አስጠርተውኝ 100 ብር ሲመለሱልኝ ጃንሆይ ያበደርኩት ገንዘብ 5 ብር ስለነበረ 95 ብር አስበልጠዋል ብዬ ስሌቱን ብነግራቸው “እንደንጉሥነቴ የሰጠኸኝ ገንዘብ የሰራውን ቁም ነገር አይቼ ነው ብለውኝ እጅ ነስቼ ተቀበልኩ ብሎአል”

2/..ዱፍተን እንደጻፈው “ቴዎድሮስ ድሆችን በጣም ያቀርባሉ፤ እራሳቸው እየተቆጣጠሩ ይጠብቃሉ፡ ድንኳናቸው በተተከለበት ሁሉ የድሆችን አቤቱታ መስማት ይወዳሉ፤ ሁል ጊዜ ሥራ ከመጀመራቸው በፊት የድሆችን ጉዳይ ይፈጽማሉ፤ በጉዞም ላይ በሺዮች የሚቆጠር ገንዘብ ለድሆች ይሰጣሉ” ብሏል።

ቴዎድሮስ ቀልደኛም ነበሩ

** አፄ ቴዎድሮስ በጎጃም አድርገው ሲያልፉ ከሸፍቶች ጋር ተባብረው አገኝተናቸዋል በሚል አንድ መነኩሴ ተማርከው ከቴዎድሮስ ፊት ቀረቡ። ቴዎድሮስ የተናደዱበት ጊዜ ነበርና “በል በልልኝ” ብለው አዘዙ” መንኩሴው የተወሰነባቸውን ውሳኔ እንደሰሙ “ጃንሆይ እግዜር ያሳይዎ ቄስ ነኝ” እያሉ ጮኹ ቴዎድሮስም “ቄስ ተሆንክ እስቲ ዳዊት ስንት መዝሙሮች አሉት ቁጠርርልኝ” አሏቸው መንኩሴውም አያውቁም ንበርና “እንዲያው ይማሩኝ እንጂ የሜዳ ቄስ ነኝ” (የተለምዶ ማለታቸው ነው) አሏቸው። በንዴት ላይ የነበሩት ቴዎድሮስም በመንኩሴው መልስ ስቀው ምህረት አደረጉላቸው።

ቴዎድሮስ ጀግና ይወዱ ነበር

** አጼ ቴዎድሮስ ሌባና ሽፍታ እየያዛችሁ አምጡልኝ ባሉት መሰረት ወታደሮቻቸው አንድ ሰው አስረው ከፈታቸው አቅርበው ትኩር ብለው ካዩት በኋላ “የማትረባ ሰው ነህ እንዴት ይህንን የመሰለ መልካም ቁመናና ሰውነት ይዞህ ሽፍታና ሌባ ሆነህ ትዘርፋለህ በሉ ምን ይደርግ ውስዱና ግደሉት” ብለው ትእዛዝ ሰጡ። ሽፍታውም ደጋግሞ “ጃንሆይ ዛሬ ቀን ጥሎኝ ነው እንጂ በበኩሌ እኔም ጀግናና ጎበዝ ነበርኩ መገደል አይገባኝም” በማለት በቁጭት ስለተናገረ በጥሞና አድምጠው “በል እስቲ ጉብዝናሕን እናያለን አሉና ሽጉጣቸውና ጎራዴያቸው ለአጋፋሪያቸው ሰጥተው ወደ ሜዳው መሃል በመግባት

“አንተ የሽፍቶች አለቃ ና እንታገል” ብለው ጠሩት። መኳንንቱና አጃቢዮቻቸው “እርስዎ ንጉሥ ሆነው እንዴት ከተራ ሽፍታ ጋር ይታገላሉ ለክብርዎ መልካም አይደለም” ብለው ቢቃወሙም የዚህ ፎካሪ ሰው ጉብዝና ይታይ ብለው ግጥሚያውን ቀጠሉ ከስንት ግብ ግብ በኋላ ቴዎድሮስ አሸንፈው ጣሉትና እውነትም ጎበዝ ነው ለአንድ ጉዳይ የጠቅማል ተዉት በማለት ምረውታል። የአፄ ቴዎድሮስ ታሪክ በታደሰ ብጡል ገጽ 55

የአፄ ቴዎድሮስ ይቅር ባይም ነበሩ

**** ዘመዶችዋ አፄ ቴዎድሮስ በሳት አቃጥለው የገደሉባት አንዲት ሴት በንዴት እንዲህ ብላ ገጠመች**

ሺ ፈረስ ከኋላው ሺ ፈረስ ከፊቱ

ሺ ነፍጥ ከኋላው ሺ ነፍጥ ከፊቱ.....

ይህን ሳታይ ሞተች ኩሶ ሻጭ እናቱ.....(በነገራችን ላይ የቴዎድሮስ እናት ኩሶ ሻጭ አልነበሩም)

በሸዋ፤ በትግሬ፤ በጎጃም በጎንደር የተቀመጣችሁ፤

አንድ ዛላ በርበሬ መንቀል አቅቷችሁ፤

አቃጥሎ ቆጥቁጦ ለብልቦ ፈጃችሁ።

.ብላ መሳደብዋን ቴዎድሮስ ሰምተው ኖሮ በፍለጋ ተይዛ ከፊታቸው በፍርሃት

እየተንቀጥውቀጠች ቀረበችና “ዕውነት ብለሻልን” ብለው ሲጠይቋት? አዎን ጃነሆይ

እርስዎ አይሰሙም ብዬ ነው ብላ ተናገረችና በመቀጠልም፤... በግጥምና በዜማ

መንጠልጠያ ባገኝ ከሰማይ በወጣሁ

መቀበርያ ባገኝ ከምድር በገባሁ

ዛሬስ ጉዴ ፈላ ምነው ቀድሞ በሞትሁ፤....በማለት እየጮኸች አለቀሰች ይህንን ያዩት

ንጉስ ምሕረት አድርገውላት ወደ ቤቷ ሄደች።

አፄ ቴዎድሮስ በዘመድ አዝማድ አያምኑም ነበር

**** ጋረድ የተባለው የአፄ ቴዎድሮስ ወንድም ሥልጣን ፈልጎ ለንጉሡ በግጥም የነገራቸውና እሳቸውም የሰጡትን መልስ እንመልከት።**

ጋረድ...ዘውዱ ሉሉን ከብዶት ካሣን ወዘወዘው፤

.....እስቲ ውረድና ወንድምህ አግዘው።

አፄ.....ዘውዱ ሉሉ ከብዶት ቢሻው ይወዝውዘኝ

.....እንኳን ጋረድና መሸሻም አይወርሰኝ በማለት የሰጡት መልስ በችሎታ

እንጂ በዘመድ አዝማድ አለማመናቸውን ነው። በነገራችን ላይ መንገሻ የአፄ

ቴዎድሮስ የመጀመሪያ ልጃቸው ነበር።

THE LAST DAY OF EMPEROR TEWODROS II's LIFE AND THE LOOT OF MAGDALA

An Eye Witness Account by an American Author/Journalist. By Kidane Alemayehu
and Konjit Meshesha

“They (two British soldiers) observed a man standing near a haystack with a revolver in his hand. When he saw them prepare to fire, he ran behind a haystack, and both men heard plainly a shot fired. They came to the haystack, they saw the man who had run behind lying prostrate on the ground dying, with the revolver still convulsively clutched in his right hand ++

The inscription on a silver plate attached to the revolver read: ++

PRESENTED ++ BY++ VICTORIA ++ QUEEN OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
++ TO ++THEODORUS ++ EMPEROR OF ABYSSINIA ++ AS A SLIGHT TOKEN OF
HER GRATITUDE ++ FOR HIS KINDNESS TO HER SERVANT PLOWDEN = 1854

The above graphic record is provided in the fascinating book entitled “Coomassie and Magdala” by Henry M. Stanley (1874) who had traveled to Ethiopia as a war correspondent for the New York Herald accompanying the British force that was led by Lieut. -General Sir Robert Napier in 1868. This article is based on his detailed record of what transpired on the last day of Emperor Tewodros' life as presented in Stanley's book, pp 449-464. It also presents the astute observation and detailed record of the Magdala loot by Stanley in pp 454-462. It is to be recalled that the purpose of the British force's incursion into Ethiopia was to achieve the release of British nationals imprisoned by Emperor Tewodros mainly due to the fact that Queen Victoria failed to respond to his diplomatic initiatives for increased ties between Great Britain and Ethiopia.

To continue with Stanley's account:

Emperor Tewodros' vision of a united and strong Ethiopia as well as the protection of its rights to its properties in Israel including the Der Sultan monastery remain the dream of all Ethiopians for generations.

የማታ እንጀራ ከተሰኘው ከ/ወሮ ዓለም ፀሃይ ወዳጆ የግጥም መድበል መጽሃፍ ውስጥ በፊስ ቡክ ለወጣው ሃተታ የተሰጠ መልስ ።

የማታ እንጀራ ስጦች፡ ማለት (በተራ አነጋገር ከሆነ ማታ የምበላው እራት ማለት ስለሆነ የተለየ ምስጢር መኖሩን አስብኩ።

ብዙ ደራሲያን የዋህ አይደሉም ግልጹን ፈትፍተው አያጎርሱም። አንባቢ እንዲያስብ እንዲመራመርና እንዲማር ይፈልጋሉ። ሰሙን አሳይተው ወርቅ አምጡ ይላሉ። የመልእክቱ ምስጢር ፈልገህ አግኝ በማለት አንባቢን ዋኝ ብለው ከባህር ውስጥ ይጥሉታል። የዋህ አንባቢ መዋኘት ተስኖት ሰምጦ ቢሞት በነፍስ ግዳይነት እንዳይከሰሱ፤ ... መንገስትን ነካችሁ ተብለው በፖለቲካ እንዳይፈረጁ... ብዙ የእሳት አደጋ ማምለጫ በሮችና ከፎቅም መዝለያ መሰላሎች ያበጃሉና እጅግም አልገረመኝም። ከዚህ አኳያ የወይዘሮ አለም ፀሃይ ሃሳብ በቀላሉ መፍታት ባልችልም በጠበቁት ይሁን በሌላ እይታ ሀሳቤን ለመሰንዘር የአንባቢነት መብቴ የተጠበቀ ስለሆነ እሳቸው የማታ እንጀራ ስጦች ብለው ለፈጣሪ የተማጸኑት ተማጽኖ የወል እንደሆነ በማሰብ የሁላችንንም መጨረሻችን እንዲያሳምርልን ማለት ሳይሆን አይቀርም በሚል ወስጄ ስለዚሁ ጉዳይ በፊስ ቡክ (ድሕረ ፲፩) ላይ በተከፈተ እድል በመጠቀም ይድረስ ለወይዘሮ አለም ፀሃይ ወዳጆ በሚል የጽላፍኩላቸው መልስ የሚከተለው ነበር።

ቀንጨብ የተደረገው የወይዘሮ አለም ፀሃይ ወዳጆ ግጥም እንዲህ ይላል።

- የማታ እንጀራ ስጦችብሎ ይጀምርና
- የጠዋት አታስመርጠኝ
- ዘግይተህ በኋላ አጊጠኝ
- ማታ በክብሬ ደብቀኝ
- ከሰው ቤት አንተው አርቀኝ.....

... አደራ ጌታዬ አደራ

... አትንሳኝ የማታ እንጀራ...ይላል።

የኔ ምላሽ ይድረስ ለወ/ሮ አለም ፀሃይ ወዳጆ በሚል አርእስት

- ዓለም ፀሐይቱ ብርቅዬ ልጃችን
- መላ ካንቺ ሞልቷል እኛንም አስታውሺን

-- ብርሃን ጮራ ሆነሽ እባክሽ ጉልበት ስጪን
 --.የንጋት ኮከብ ሆነሽ እስቲ መንገድ ምሪን
 -- ዕራት ስትጠይቂ ቁርስ ምሳ ትዝ አለን
 -- ሲበላ አየን እንጂ እኛስ መቼ አገኘን
 -- የማታውንማ በእንቅልፍ ይታለፋል
 -- የጠዋት የቀን ችግር እንዴት ይዘለቃል
 -- አምላክ በጥበቡ ምላሽ እንዲሰጠን
 -- የሁላችን እናት እትዮጵያም ጨምረን
 -- በጋራ እንጠይቅ በሕብረት አንድ ሆነን
 -- የቀንም የማታ እንጀራ እንዲሰጠን
 -- ከውርደት ከስደት ከሞት እንዲያድነን
 -- ቁጣውን በምህረት እንዲለውጥልኝ
 -- ደመናው በዝናብ እንዲቀይርልን
 -- ፀሀይ እንዲያወጣ፤ ለኢትዮጵያውያን ሁሉ፤ እኩል እንዲያበራልን
 -- በሕብረት እንጠይቅ አንቺም እኛም ሆነን
 -- በጣም ተወያይተን በጣም ተቀራርበን፡ እንደ አንድ ሰው፡ሆነን
 -- ሐላችንም ቆመን ቀን ተሌሊት ጮኸን.....
 ==.አሜን ይሁን ጀባ፤ እግዚአብሄር ይቁጠረው፤ያንቺም የኛም እንባ
 ==.ስደት በቃ ብሎን፤የጎደለው ሞልቶ፤ያሻነው አግኝተን፤ በክብር እንድንገባ።
 ==.እግዚአ ኣቤት ኣቤት፡ኢትዮጵያን አስባት፡እጇን ዘርግታለች እኛንም አትርሳን
 ==.ቁርስ ምሳ እራት ሰጠተህ፡ ሁሉም አደላድለህ፡ ላገራችን አብቃን፤
 ==. አሜን፤ አሜን፤ አሜን። ...

ከጥንታዊ ታሪካዊ ደብዳቤዎች

አፄ ምኒልክ የባሪያ ንግድ እንዲቆም ለጅማው ንጉሥ አባ ጅፋር እንዲህ በማለት ጽፈውላቸው ነበር።

ይድረስ ለጅማ አባጅፋር ይህንን የደንብ ወረቀት ጽፈንልህል፤

ከተለያየ ግዛት ወዳንተ አገር የመጣውን ሰው እንግዲህ ከጄ ከገባልኝ ብለህ ጭቦ አድርገህ ባርያዬ ነህና አንተም ልበድልህ ልጅህንም አምጣና እንደከብት ልሽጠው አትበል። ይህንን ያህል ዘመን አባታቸው ካባቶችህ ልጆቹ ከአንተ አብረው ሞረው ባርያ ሊባሉ አይገባም። በአደባባይ ባርያዬ ነው ብለህ አትሟገት። የሰው ባርያ የለውም። ሁላችንም የእግዚአብሄር ባርያዎች ነን። እግዚአብሄር መርጦ ከሰው አብልጦ ገዢ ሲያደርገን በሰው መጨከን አይገባም።

ለሰው ቢያዝኑ እግዚአብሔር ደስ ይለውና እድሜ ያበረክታል።

አሁን ከኔ ጋር በእግዚአብሔር ቸርነት ሠው ሁሉ ተሰብስቦ እዚህ ሸዋ መጥቶ ተቀምጧል፤ አግሬ ልግባ ያለ እንደሆነ ባርያ ነህ ተብሎ ሊያዝ ነውን? ሰው የወደደበት የተመኘው ቦታ ይቀመጣል እንጂ ሌላም ገዢ ቢሆን ከእንግዲህ የኔ ዜጋ ነው ብሎ አይያዝ ድህው የወደደውና የተመኘው ቦታ ይኑር።

የካቲት 8 ቀን 1802 ዓ.ም. አዲስ አበባ ተፃፈ (አጤ ምኒልክ በጳውሎስ ኞኞ)

የግጥም አምድ

አሉባልታ

.ከሰለጠነው አለም ትምሕርት እንቅስም
.ነገር ወዲህ ወዲያ አሉባልታ ይብቃን
.በወሬ መጠመድ መጠፋፋት ይቁም
የሀሰት ውንጀላ ስም ማግደፍ ይቅርብን፤
.ክስና ክርክር በማስረጃ ይሁን። (የዜግነት መፅሄት)

ልጆቼ አንድ ሁኑ አሉ ብቻ ይበቃል

ከተሜ ባላገር ነጋዴ አርሶ አደር
ተማሪ ወዛደር ምሁራን ወታደር
አትከፋፈሉ በሐይማኖት በዘር
ያጎረስኩበትን ጣቶቼን አይታችሁ
ያጠባሁበትን ጡቴን አስታውሳችሁ
የኔ ልጆች ናችሁ አንድ ሁኑ እባካችሁ።
በሕብረት በአንድነት ለቅሶ እንኳን ይደምቃል
እናንተ አንድ ሁኑ አሉ ብቻ ይበቃል
የጠፋው ይገኛል የከፋው ይካሳል የሄደው ይመጣል።

አባባል

ሠነፍ ልጅ ካባቱ የወረሰውን እየመነዘረ ከመብላት በስተቀር ሰርቶ አይጨምርበትም።
እኛም ያባቶቻችን ጀግንነት የአገራችን ለምነት የሕዝባችን ደግነት እየተረከን እንደነሱ የጎላ ነገር ሳንሰራ ይኸው እየኖርናት ነው።

ደጃዝማች በቀለ ወያ

በጣሊያን ወረራ ወቅት ሲዳሞ ውስጥ ኮሶ ማርያም በሚባል ሥፍራ በሳቸውና በጣሊያኖች መካከል በተደረገ ጦርነት የደጃዝማች በቀለ ወያን በለስ ቀንቶት ኮሎኔል ካሳበሳ የተባለ የጣሊያን ጦር መሪ ከገደለ በኋላ ሻንጣው ሲፈተሽ ባለጎፈር የኢትዮጵያ ባንዲራ ተገኝቶ ነበር።

ደጃዝማች በቀለ ሠንደቅ አላማውን በእጃቸው ይዘው ስቅስቅ ብለው ሲያለቅሱ የቅርብ ረዳታቸው ተጠግቶ “በዛሬው ዕድለኛ ቀን ለምን እንዲህ አይነት መሪ እንባ ያፈሳሉ” ብሎ ሲጠይቃቸው “በአንድ በኩል በክብር ይውለበለብ የነበረውን የነፃነታችን ምልክት የሆነውን የኢትዮጵያ ባለጎፈር አንበሳ ባንዲራ ዛሬ ጭብጥብጥ ብሎ ወድቆ አግኝቼ መልኩን በማየቴ በሌላ በኩል አገሬን የወረረ ጠላት ከጄ ወድቆ በማግኘቴ ልቤ በደስታም በሀዘንም ስለተውጋ ነው” ብለው መልስ ሰጡት።

ፈገግ ቢያስኝም

ድሮ ሁሉ ነገር ላይ ጥሩ ነገር ይጨምር ነበር። ለምሳሌ በእንጀራ ላይ ወጥ በወጥም ላይ በየአይነቱ ወጥ፤ በብርጭቆ ላይ ጠላ፤ በብርሌ ላይ ጠጅ፤ በክትፎ ላይ ቅቤ፤ በምግብ ላይ መጠጥ፤ ይጨመር ነበረ። አሁን በሁሉም ላይ የሚጨመረው ዋጋ ብቻ ነው። ድሮ ሰው የመግዛት አቅም ሲያንሰው ሉካንዳ ቤት ሄዶ ፊት ለፊት በመቆም እስኪጠግብ በአይት ሲኮመኩም ውሎ ይመለስ ነበር። ዛሬ ያለ ሥራ መቆም ክልክል ነው የሚል ጽሁፍ ተለጥፎ አይቻልም።

ጄኔራል ባራቴሪ

የአድዋ ጦርነት ከመጀመሩ በፊት ጄኔራል ባራቴሪ ለዕረፍት ከኤርትራ ወደጣሊያን ሄዶ ነበር። ሐምሌ 26 ቀን 1895 ሉሊዮ የተባለ ከተማ ሲገባ ከፍ ያለ አቀባበል ተደረገለትና ገና ዋናው የአድዋ ጦርነት ከመጀመሩ በፊት ሕዝቡ ታላቁ ድል አድራጊ ጀግና እያለ በጩኸት አሞጋገሰው። ጄኔራል ባራቴሪም ለሕዝቡ ንግግር ሲደርግ “በቅርብ ቀን ምኒልክን በቀፎ ውስጥ አስሬ ሮማ አመጣዋለሁ” ብሎ እብሪት በተሞላበት ሁኔታ ተናግሮ ነበር። ውጤቱ ግንየተገላብጦሽ ሆነ።

ጥቂት ስለ ኮሎኔል አብዲሳ አጋ

አብዲሳ አጋ በወለጋ ክፍለሀገር ነጆ በሚባል ቦታ ተወለደ። ገና በልጅነቱ የአማርኛና ቅኔ

ትምሕርቱን አጠናቀቀ። ወላጅ አባቱ በነፍስ ግድያ ታስረው ስለነበረ ለአቤቱታ አዲስ አበባ እንደሄደ ለቀምት ታስረው የነበሩት አባቱ የሞት ፍርድ ተፈርዶባቸው እንደተገደሉ በመስማቱ ወደ ትውልድ ቦታው ላለመመለስ በመወሰን በ14 ዓመቱ የገነት ት/ቤትን ተቀላቅሎ በ50 ዓለቃነት ማዕረግ ተመረቀ።

በ1928 ዓ.ም. የኢጣሊያ ፋሺስት ኢትዮጵያን በወረረበት ወቅት በ17 ዓመቱ ከጥቁር አንበሳ ጦር ጋር በመሆን ቦንያ ሜዳ ተብሎ በሚጠራ ቦታ ከሰፈረው የጣሊያን ጦር ጋር በመግጠም ሦስት የጣሊያን አውሮፕላኖችን በማቃጠልና ብዙ ጀብዱ ከመፈጸሙ ባሻገር ከጣሊያን ሠራዊት ጋር በወለጋ ውስጥ በተለያዩ ቦታዎች በተደረጉበት ውጊያዎች ሁሉ አብዲሳ አጋ ተካፍሏል።

በመጨረሻም ከማይጨው ጦርነት መልስ በኋላ ከፋ ውስጥ ጎጆብ ላይ ከጠላት ጋር በተደረገው ጦርነት የጥቁር አንበሳ ጦር ተሸንፎ ልዑል ራስ እምሩ ኃይለሥላሜ፤ ኮሎኔል በላይ ኃይለአብና አብዲሳ አጋ ተማርከው እስር ቤት ተጥለው ብዙ ከማቀቁ በኋላ ኮሎኔል አብዲሳ ከእሥር ተፈቶ አዲስ አበባ ጉለሌ ቤት ተከራይቶ መኖር ጀምሮ ነበር።

የካቲት 12 ቀን 1929 ዓ.ም. ሞገስ አስገዶምና አብርሃ ደቦጭ በግራዚያኒ ላይ የቦንብ አደጋ ባደረሱበት ዕለት ሶስት የጣሊያን ወታደሮች ከመኖሪያ ቤቱ ድረስ መጥተው በመውሰድ በመጀመሪያ ወደ ምጽዋ ቀጥሎ ወደ ሞቃዲሾ ከዚያም በ1931 ዓ.ም. ወደ ጣሊያን አገር ተወስዶ ታሰረ። በዚህ ወቅት አብዲሳ የዕስሩ ዘመን ስቃይ እንዲቃለልልለት ብሎም ሌሎችም አማራቾች ለመሻት ዘዴ ፈጥሮ በእስር ቤቱ ውስጥ የአእምሮ ህመምተኛ በመምሰል የአውቆ አበድ ባህርይ እያንፀባረቀ ቆየ።

ሀኪሞችም ይኸው ስለአረጋገጡለት እስሩ ላልቶለት በአእምሮ በሽተኞች ቦታ እንዲሆን በመደረጉ አብዲሳ ይህንን ዕድል ተጠቅሞ አንድ ምሽት እንዲለብሰው የተሰጠውን ብርድልብስ ተልትሎና ገምዶ አንዱን ጫፍ መስኮት ላይ በማሰር ተንጠልትሎ ወደመሬት በመድረስ አብረውት ከታሰሩትና ቀደም ብሎ አነጋግሮአቸው ከነበሩት አምስት ዩጎዝላቪያኖችና ሁለት ኢትዮጵያውያንን ከእስር ቤቱ ቀስ አድርጎ በማስወጣት አጥሩን በመዝለል ላይ እያሉ በጠባቂዮች ጥይት አንድ ኢትዮጵያዊና

አንድ ዩጎዝላቪያዊ ሲገደሉ የቀሩት አምልጠው ጫካ ውስጥ ተደብቀው በመደራጀት እንደገና ወደስር ቤቱ ተመልሰው ጠባቂዮችን ሁሉ አንድ በአንድ በመግደል፤ ግምጃ ቤቱን ሰብረውና ዘርፈው ታጥቀው እስረኞችን በሙሉ ነፃ አወጡ። በማከታተልም ፈቃደኛ የሆኑትን በማስከተል በጣሊያን በረሃ ውስጥ የሚንቀሳቀስ ሃይል አቋቁመው በሽምቅ

ተዋጊነት በተለያዩ ቦታዎች በፋሺስት ሥርዓት ላይ ከፍተኛ ጉዳት እያደረሱ ቆዩ። በዚህ ወቅት የሁለተኛው ዓለም ጦርነት ተፋፍሞ በመምጣቱ የቃልኪዳን አገሮች እንግሊዝ፣ ፈረንሳይ፣ ሩሲያ፣ አሜሪካ፣ ለአብዲሳ አጋ ጦር እውቅና ሰጥተውት ራሱን የቻለ ክፍለ ጦር ሆኖ በሱ አዛዥነት እንዲመራ ተደረገ። አብዲሳም የኢትዮጵያ ባንዲራ እያውለበለበ በመጀመሪያ የሮማን ከተማ ለመቆጣጠር በቃ።

የቃል ኪዳን አገሮች በአጭር ጊዜ ውስጥ የአብዲሳን ጀግንነት እጅግ በማድነቅ ሹመት፣ ሽልማት፣

ተጨማሪ ሠራዊትና ትጥቅ ጨምረውለት የእንግሊዝ ወታደር ፖሊስ ኮማንደር በማድረግ ወደ ጀርመን ተልኮ በውጊያ በርሊን ከተማ ሲገባ በናዚ ጦር ላይ ከፍተኛ ጉዳት በማድረስና የኢትዮጵያ ባንዲራ ዳግም በጀርመንም በማውለብለብ በሁለተኛው የዓለም

ጦርነት ውስጥ ታዋቂ ከሆኑት ጀግኖች አንዱ ለመሆን በቃ።

በቃል ኪዳን አገሮች አሸናፊነት ጦርነቱ አብቅቶ ሰላም እንደሰፈነ የሜሪካ፣ የእንግሊዝ እና የካናዳ ጦር በሰራዊታቸው ውስጥ ገብቶ እንዲያገለግል ጠይቀውት ፈቃድኛ አልሆነም።

እንግሊዞች ግን አባብለው ወደአገራቸው ከወሰዱት በኋላ ዜግነቱን እንዲለውጥ

ለማግባባት ቢሞክሩም አሻፈርኝ አላቸው። በሀሳባቸው ባለመስማማቱ እጅግ ተበሳጭተው እስር ቤት በማስገባት እጅግ ብዙ ጉዳት ያደረሱበት ሲሆን ምክንያት እየፈጠሩ በጣሊያን በሪህዎች ውስጥ በነበርክበት ጊዜ ንጹህን ሰዎች ገድለህል በማለት በዕስር እንዲቆይ አደርጉት።

ከብዙ መጉላላት በኋላ በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ጊዜ ጀግና የነበሩት የጦር መሪዮች የእንግሊዝ እስር ቤቶችን ሲጎበኙ አብዲሳን በማየታቸው ደንግጠውና እጅግ አዝዘው መንግስትን አስጨንቀው በማስፈታት ጀግናው ወዳገሩ እንዲመለስ አደረጉ።

በሰላም ወጥቶ በሰላም ለመመለስ

በቅድሚያ ይህ ምክር አዘል ጽሁፍ ከመጽሀፍና ከድሕረ ገጾች ተተርጉጦ አገልግሎት ላይ እንዲውል በመደርጉ አንዳንድ ስሕተቶች ሊኖርበት ስለሚችልና መቶ በመቶ መተማመን ስለማይቻል እያንዳንዱ አንባቢ h(defensive driveng) ድራይቪንግ ትምሕርት ጋር እያነጻጸረ እንዲጠቀም ግዴታ መሆኑን አዘጋጁ ይገልጻል።

ጠቅላላ

በጠዋት ተነስቶ የሚፈለግበት ለመድረስ በሚሊዮን ከሚቆጠሩ ተሽከርካሪዮች ተጋፍቶ በሚርመሰመሱ፤ በሚሸቀዳደሙ፤ በሚፈጥኑ፤ በሚያዘግሙ ተሽከርካሪዮችና እንደሰንሰለት በተጥላለፉ ድልድዮች አልፎ አቀበትና ቁልቁለት ተጉዞ በጤና ከወጡበት ቤት በሰላም መመለስ አንድም ችሎታና ጥበብ አለያም መታደልን ይጠይቃል።

ከጥንቃቄ ጉድለት የተነሳ በየአመቱ 50 ሺ የሚደርሱ ሰዎች ይሞታሉ። 22 ሚሊዮን የሚሆኑ ሰዎች ከፍተኛ የአካል ጉዳተኞች ይሆናሉ 80 ሚሊዮን አካባቢ ተሽከርካሪዮች ንብረት ይወድማል።

በሰላም ወጥቶ ያሰቡትን ፈፅሞ ወደቤት በሰላም ለመለስ እጅግ ብዙ መሰረታዊና ጥቃቅን ነገሮችን ማወቅ ያስፈልጋል።

1..ሕጋዊ የማሽከርከሪያ ፈቃድ (የመንጃ ፈቃድ)፤ 2..መልካም የማሽከርከር ችሎታ 3..ጤንነቱ የተሟላ ተሽከርካሪ 4.. የዋስትና ሰነድ (ኢንሹራንስ) አስፈላጊ ከሆኑት ነገሮች ጋር ይመደባሉ።

ሕጋዊ ፈቃድ ማለት በየደርጃቸው የሚመደቡ መኪናዎችን ለማሽከርከር እንዲቻል በሚመለከተው ባለስልጣን የሚሰጥ ፈቃድ ሲሆን መልካም የማሽከርከር ችሎታ ማለት ቴክኒካዊ ዕውቀት ያለው ሰው ማለት ነው።

በተጨማሪም ጠጥቶ ከመንዳት ነፃ መሆን፤ እየነዱ በሀሳብ አለመጠመድ፤ እያሽከረከሩ በተለያዩ ጥቃቅን ሥራዎችን አለመስራት፤ (እንደ ስልክ ጨዋታ ወሬ፤ አምባገር፤ ምግብ መመገብ) በድካም ውስጥ ሆኖ አለማሽከርከር፤ ፀባዩ ብልሹ (road rage) ያለመሆን እጅግ ወሳኝነት አላቸው።

ጤንነቱ የተሟላ መኪና ማለት አዲስና አሮጌነት ለመግለጽ ሳይሆን ፋብሪካው የሰራቸው ልዩ ልዩ ክፍሎች ቴክኒካዊ አገልግሎት የሚሰጡ ክፍሎች ሁሉ ተግባራቸውን ሙሉ በሙሉ የሚያከናውኑ መሆን አለባቸው ለማለት ነው።

የአየር ጸባይ፤ በአነዳድ ወቅት ችግር ሊፈጥሩ የሚችሉትን እንደ ዝናብ፤ በረዶ፤ ከባድ ንፋስ፤ ጭጋግ፤ ጎርፍ የመሳሰሉት እንደዚሁ ትልቅ አስተዋጾ አላቸውና እነሱ የሚፈጥሩትንም ተጽኖ ማወቅ ይጠቅማል። እንዲህ ያለ ችግር ሲከሰትና አስፈላጊ ሲሆን ማሽከርከርን አቋርጦ ጥሩ ቦታ ሄዶ ቆሞ ማሳለፍ ወይም ትራፊኩን ተከትሎ ዝግ ብሎ መንዳት ሊያስፈልግ ይችላል።

በማሽከሪያ ወቅት መኪና የሚሄደው አይን ወደሚሄደበት ነው የሚለው የትራንስፖርት መስክ ጠበብት አነጋገር በማጤን መልካም ነው። ወደፊት ሲነዱ ወደፊት ይመልከቱ።

በተጨማሪም የመኪና ግራ፤ ቀኝና የመካከል መስታወቶችን በየአጫጭር ሴኮንዶች አየት መለስ እያደረጉ መቃኘት ያስፈልጋል። እንዲሁም ማንኛውም አሽከርካሪ ሀላፊነት ሊሰማው ይገባል። ምክንያቱም የራሱንና ሌሎች ብዙ ሰዎች ሕይወት ጎን ለጎን ስለሆነ ጥንቁቅ አሽከርካሪ መሆን በጣም ይጠቅማል።

በአነዳድ ወቅት ማስታወስ የሚባ 62 ወሳኝ ጉዳዮች

1/.ሁል ጊዜ ጥንቃቄን ይልመዱ (አቴንሽን) 2/.ማንንም አይመኑ 3/.በማንም አይተማመኑ 4/.ቅድሚያ ከመፈለግ ይልቅ ቅድሚያ መስጠት ይወቁ 5/.አይጣደፉ 6/.የመኪናዎ አቅም ይገንዘቡ 7/.ቀበቶ ይሰሩ 8/.ቀይ መብራት አይጣሱ 9/.የመንገድ ምልክቶችን ይከተሉ 10/.መልካም ባህርይ ይኑርዎ 11/.የመንገዱን ሁኔታ ያጢኑ 12/. በተሽከርካሪዎች መካከል ጥሩ ክፍተት ይተዉ 13/.ሰዎች የሚያደርጉትን ይከታተሉ እርስዎም የሚያደርጉትን ሰዎች እንዲረዱ ያድርጉ (ምልክቶችን ይጠቀሙ) 14/.በድንገት አሳብዎን ለውጠው አንድ ነገር ለማድረግ አይሞክሩ (surprise) 15/.ፍሬቻ ያሳዩ ሲጨርሱ ያጥፋት 16/.ከጎንና ጎን የማይታዩ ቦታዎችን (hidden spots) ሁኔታ ጠንቅቀው ይወቁ 17/.በጣም አስፈላጊ ካልሆነ በስተቀር ወደኋላ ከመንዳት ይቆጠቡ 18/. 80/100 አደጋ የሚበዛው በመገናናዎችና መስቀልኛ መንገዶች ላይ ስለሆነ እዚያ ሲደርሱ ክፍተኛ ጥንቃቄ ያድርጉ 19/.የመብራቶችዎ አጠቃቀም በደንብ ይወቁ 20/.በዝናብና በበረዶ ጊዜ በዝግታ ይንዱ 21/.የጎማዎችን መስመሮች ጥሩ ይዞታ ላይ እንደሆኑና ተገቢ የአየር መጠን እንደተሞሉ በየዕለቱ ይመርምሩ 22/.የመኪናዎ ደሕንነት የተሟላ መሆኑን በየዕለቱ ያረጋግጡ 23/.ከኋላና ከፊት ባሉ መኪናዎች መካከል በቂ ክፍተት ይተዉ 24/.በተቻለ መጠን የመኪኑ ፍጥነት የተስተካከለ እንዲሆን ማድረግ መሽሎክሎክና ቶሎ ቶሎ ሃሳብ አይቀያይሩ (ረጋ ይበሉ) 25/.ከመንገድ ላይ የሚነሳ የረጋ ውሃ ይጠንቀቁ 26/.መኪናዎ በሚንሸራተትበት ጊዜ የፍሬን አጠቃም ይወቁ (ድንገት ድርግም ከማድረግ ይልቅ ያዝ

ለቀቅ ዘዴ መጠቀም) 27/.መኪና ከተንሸራተተ በተቻለ መጠን ከመጥፎና ጠንካራ ነገር ጋር እንዳይጋጭ የተሻለ አቅጣጫ ይምረጡ 28/.መኪና በሚቀድሙበት ጊዜ በጥንቃቄ ይፈጽሙ 29/.መስቀልኛ መንገድ ሲደርሱ ሁልጊዜ ጥንቃቄ የተሞላበትና በተመጣጠነ ፍጥነት ይጠቀሙ። ተራው የርስዎ ቢሆንም በብራት ላይ የሚሳሳቱ ብዙ ሰዎች አሉና በደንብ ይመለቱ 31/.ከሌላ መኪና የሚመጣ ክፍተኛ የብርሀን ጨረር ይጠንቀቁ 32/.የባቡር መንገድ ማቋረጫ ላይ ተጣድፈው አይለፉ። (never play chicken with a train) 33/.

የቆሙና ዝግ ብለው የሚሄዱ መኪናዎችን ያስተውሉ 34/.መንገድ የሚያቋርጡትን ሰዎችና እንስሳት በጥንቃቄ ያሳልፉ 34/. አደገኛ ስለሆነ ሌሎች እንዳያልፉ ከመከልከል በጣም ይቆጠቡ 35/.ከርስዎ መኪና የሚበልጡና የሚገዝፉት እይታዎን የሚጋርዱ ስለሆነ በተቻለ መጠን ያሳልፉ ወይም ይቅደሙ 36/.ብስክሌት የሚነዱ ሰዎችን መብት ይጠብቁ (አይጋፉ ወይም አይከልከሉ)

37/.መንገድ የጋራ በመሆኑ በጋራ የመጠቀም ልምድ ያዳብሩ 38/. ጨዋና ትሁት አሽከርካሪ ይሁኑ 39/.በጥድፊያ መንዳት የሚያስከትለውን መዘዝ በመረዳት ሁል ጊዜ ቀደም ብለው ተነስተው ጉዞ ይጀምሩ 40/.የመንዳትና የጥንካሬ አቅምዎ ደረጃ ጠንቅቀው ይረዱት። 41. (ሁሉም ሰው ህግ የማያከብር ወይም ጠጥቶ የሚነዳ ቢሆን ሊከሰት የሚችለውን በመረዳት የራስዎን አስተዋጽኦ አይርሱ) 42/.በድካምና በእንቅልፍ ወቅት ሆነው ከማሽከርከር ይቆጠቡ 43/.ለእርስዎና ለሌሎች ደህንነት ስለሆነ ሀላፊነት በተሞላበት ሁኔታ ይንዱ 44/.በተሽከርካሮች መካከል ሲያቆሙ በቂ ክፍተት መኖሩን ያረጋግጡ 45/.በጠመዝማዛ መንገዶች ላይ ሲነዱ መስመርዎን በጥንቃቄ ተከትለው ይንዱ 46/.መስመር በሚለውጡበት ጊዜ ከፊትና ከኋላ ያሉ መኪናዎችና መስመር የሚሻሙትን በማጤን እጅግ ከፍተኛ ጥንቃቄ ያድረጉ (ቀደም ብሎ ፍሬቻ ማብራት፤ ከጎን፤ ከፊትና ከኋላ ያሉትን መኪናዎች ሁኔታ ተጠንቅቀው ይፈጽሙ) 45/.አንጎልዎና አይንዎ በአንድ ላይ በተቀናጀ ሁኔታ እንዲሰሩ ያድርጉ። 47/. ፍሬን ሲይዙ ሌላ መኪና እንዳይገጨና እርስዎም በሌላ ተሽከርካሪም እንዳይገጨ ሁል ጊዜ የተራራቀ ክፍተት ይተው 48/.መስቀልኛ መንገድ ሲደርሱ ፍጥነት ይቀንሱ 49/.በተጨማሪ ወይም የቆመ ትራፊክ ውስጥ ካሉ ሁል ጊዜ ከፊትዎ ለአደጋ ጊዜ መውጫ ክፍተት ይኑርዎ። 50/.በትራፊክ መብራቶችና በመስቀልኛ መንገዶች ላይ መስመር ከመለወጥ ይቆጠቡ። 50/.በአንድ ጊዜ ሁለት መስመሮችን ከመዝለል ተራ በተራ ይቀይሩ 51/.በመንጃ መስመሮች ውስጥ ወደ ኋላ ከመንዳት ይቆጠቡ 52/.የእግረኛ ማቋረጫ ላይ ከፍተኛ ጥንቃቄ ያድርጉ 53/.በተቻለ

መጠን ከሌሎች መስመሮች ይልቅ የመካከሉን ይምረጡ (ቀኝ መስመር ገቢና ወጪ ግራ መስመር ደግሞ በፍጥነት የሚያልፉ መኪናዎች ይበዙበታልና) 53/.በተሽከርካሪዎች መሄጃ መስመር ላይ በፍጹም አይቁሙ 54/.የመንገዶች ደሴት(median) አያቋርጡ፤ 55/.የአደጋ መከላከያ ቀበቶና ፊኛ (air bag) ሁለቱም በስራ መዋላቸው ያረጋግጡ 56/. ያልታሰሩ የላሉና ያልተዘጉ ነገሮችን ያስተካክሉ 57/.በፒክ አፕ ጀርባ (bed) ላይ ሰው አይጫኑ 58/.

= 24=

ልጆች በተቻለ መጠን መካከል ላይ ማስቀመጥና የልጆችን በር መጠበቂያ ቁልፍ ይጠቀሙ 59/. በተቻለ መጠን የተሻለ የመንገድ መስመር ይምረጡ 60/. ወደ ቀኝ ለመታጠፍ ቀድሞ ብለው የመጨረሻውን ቀኝ መስመር ውስጥ ይግቡ፤ በመዘርም ላይ እያሉ ቅድሚያ መስጠት የሚገባዎትን ተሽከርካሪዎች ሁሉ ያስቀድሙ፤ ወደ ሚዛናበት አቅጣጫ የሚገቡትን ሁሉ በጥንቃቄ አይተው ያዙሩ። 61/. ቶሎ ቶሎ መስመር መለወጥና መቅደም ከጥቅሙ ጉዳቱ ያመዝናልና አስፈላጊ ከሆነ የመኪናዎቹ ፍጥነት የመስመሮቹ ግልጽ መሆንና የሚሻሙ መኪናዎችን ይጠንቀቁ ።62/. የሚስተር ቦብ የአነዳድ ሀሳቦችና አምስቱ የመንገድ መሪ ሕጎችን ሁል ጊዜ ያስታውሱ እነሱም A..pay attention (ተጠንቅቀው ይንዱ) b..Don't speed (ከመጠን በላይ አይፍጠኑ) c.Maintain following distance (በተሽከርካሪዎች መካከል መኖር የሚገባውን ርቀት ይጠብቁ) d. dont drive impaired (በድካምና በመጠጥ ውስጥ ሆነው አይንዱ) e. use safety equipments (የመኪናዎ ወሳንኝ የሆኑትን እንደ ፍሬን የመኪና ውስጥ ቀበቶ እና የአየር ፊኛ መሳሪያዎች ትክክለኛነት እርገጥኛ ይሁኑ)

ጥቂት ስለ ቶርኔዶ

ቶርኔዶ/ነውጠኛ አውሎ ንፋስ ጥቂት እንንገርዋለን!! ይህ መረጃ ብዙ ኢትዮጵያውያን በተለያዩ የዓለማችን ክፍሎች ተበታትነው እንደመኖራቸው መጠን፤ እነሱንም ታሳቢ ያደረገ ነው። ቶርኔዶ በተፈጥሮ ውስጥ ከሚታዩ ነውጠኛ አደጋዎች አንዱ ነው። ቶርኔዶ ከፍተኛ ፍጥነት በመሽከርከር ከመሬት እስከ ሰማይ ደመናዎች በሚዘረጋ ቱቦ መሳይ ቅርፅ የሚፈጠር ነው። ሲሆን አንድን አካባቢ በሰከንዶች ውስጥ አመስቃቅሎ ድምጥማጡን ሊያጠፋ ይችላል። በዚህ ቱቦ መሳይ ቅርፅ ዙሪያ የሚሽከረከረው ከፍተኛ የንፋስ ፍጥነትም አንዳንዴ በሰዓት ከ480 ኪ.ሜ በላይ የሚፈጥን ነው። ይህ ከመሬት ወደ ሰማይ ደመናዎች የሚዘረጋው ቱቦ መሳይ ቅርፅ ቁመቱ እስከ 80 ኪ.ሜ ሊደርስ የሚችል ሲሆን የግርጌው ስፋትም እስከ 1.6 ኪሎ ሜትር ሊደርስ ይችላል። አብዛኛዎቹም ቶርኔዶዎች በአይን በቀጥታ ይታያሉ።

አልፎ አልፎ ግን ቶርኔዶዎች በጣም በፍጥነት ከየት መጡ ሳይባሉ ሊከሰቱ ይችላሉ። እንዲህ ያለው ሲገጥም ቅድመ ዝግጅት እንኳን ማድረግ አይቻልም።

የቶርኔዶ አደጋ ጠቋሚዎች፤

በአካባቢያችን የቶርኔዶ አደጋ ብዙ ጊዜ የሚከሰት ከሆነ፤ የሚነፍስ ንፋስ ሙሉ በሙሉ በመቆም ፀጥ ካለ የቶርኔዶን መምጣት አመላካች ሊሆን ይችላል። በሰማይ ላይ ተንጠልጥሎ ቁልቁል የሚመለከት ተለይቶ ያለ ደመናም የቶርኔዶን መምጣት ሊያመለክት ይችላል።

የቶርኔዶ እውነታዎች

ቶርኔዶ ያለምንም ማስጠንቀቂያ በድንገት እና በፍጥነት ሊከሰት ይችላል። አቧራና ቆሻሻ ከመሬት በመነሳት ትልቅ ቱቦ መሳይ ቅርፅ ያለው በፍጥነት የሚሸከረከር ከሆነ ወደ ቶርኔዶ ሊያድግ ስለሚችል ልንጠነቀቅ ይገባል። ቶርኔዶ አቧራው እስኪያስነሳ ድረስ በዐይናችን ላናየው እንችላለን። ቶርኔዶ በማንኛውም አቅጣጫ ሊጓዝ ይችላል። አብዛኛው ቶርኔዶ ወደ ፊት የሚጓዝበት ፍጥነት በሰዓት መጠን 48 ኪ.ሜ ይደርሳል። ነገር ግን በሰዓት እስከ 112 ኪ.ሜ ድረስ ሊፈጥንም ይችላል። ቶርኔዶዎች ሄሪኬን ተከትሎም ሆነ በማንውም ሰዓት ሊከሰት ይችላል።

ቅድመ ጥንቃቄዎች

ያልተለመዱ የአየር መለዋወጦችን በንቃት መከታተል። ውርጭ የቀላቀለ ከፍተኛ ንፋስ ካለና በተለይ ወደ እኛ እየቀረበ የሚመጣ ከሆነ ልንርቀው ይገባል። የጠቆረ ወይም ወደ አረንጓዴነት ያደላ ሰማይ ካላ መጠንቀቅ አለብን። በሰማይ ላይ ለብቻው ተነጥሎ ጠቁሮ የተከማቸ ደመና ካለና በተለይ ደግሞ ደመናው ባለበት ቦታ ሆኖ የሚሸከረከር ከሆነ ልንጠነቀቅ ይገባል። እንደ እቃ ጫኝ ባቡሮች ከባድ ድምፅ ያለው ንፋስ ከሆነ በፍጥነት ወደ መጠለያዎች መሄድ አለብን። በመኖሪያ ቤታችን፣ አነስተኛ ከሆነ፣ በትምህርት ቤት፣ በሆስፒታል፣ በፋብሪካ እና በሱቆች ውስጥ ካለን በፍጥነት ወደ ምድር ቤቶች ልንሄድ ይገባል። የምድር ቤቶች ከሌሉ ደግሞ በሮችን እና መስኮቶችን ዘግተን በምንገኝበት ክፍል ውስጥ ጠባብ ክፍል ላይ መሆን አለብን። በመኪናዎች እና ተንቀሳቃሽ ቤቶች ውስጥ ከሆንን ደግሞ በፍጥነት ወደ ተሻሉ መጠለያዎች መገስገስ አለብን። በገላጣ ቦታዎች ያለምንም መጠለያ የምንገኝ ከሆነ ጭንቅላታችንን በእጃችን በመሸፈን ከአካባቢው ዝቅተኛ የሆኑ ቦታዎች ላይ ተለጥፈን መተኛት አለብን። ከደካማ ድልድዮች ስር መግባት የለብንም ቶርኔዶ ውስጥ ከሆንን በፋጫ ለማምለጥ መሞከር የለብንም። የሚያዋጣን መጠለያ ሊሆኑ የሚችሉ ነገሮችን መጠቀም ነው። አብዛኛውን ጊዜ በቶርኔዶ ከሚደርሱ አደጋዎች መካከል አደገኞቹ ንፋሱ ያነሳቸው የተለያዩ ቁሳቁሶች እረጅም እርቀቶችን ወደ ላይ በመወርወርና ተመልሰውም ወደ መሬት በመውደቅ የሚያደርሱት ጉዳት ነው። (ይህ ከድህረ ገጾች ተተርጎመ በመሆኑ አምሳክሮ መጠቀም የአንባቢ ግዴታ መሆኑን አዘጋጁ ያሳስባል)

